

S:t Olof

Nr 1 – 2020 Årg 30

Medlemsblad för Torshälla
hembygdsförening S:t Olofs Gille

Några Bilder från Årsmötet måndagen den 9 mars 2020

Kvällens gästtalare Marie Svensson, kommunalråd (S) och Kultur- och fritidsnämndens ordf., informerar om kommunens arbete och framtida planer för kultur & fritid i Eskilstuna och Torshälla inför ett 40-tal medlemmar.

Efter Maries information deltog även Torshälla stads nämnds ordf. Lars-Göran Karlsson i en livaktig diskussion kring frågor om Torshällas framtid från medlemmarna i gillet. En del frågor fick positiva svar medan andra var för svåra. Efter frågestunden tackade vår ålderman Tryggve gästerna för den fina diskussionen.

Åldermannen har ordet

Trygve Lundh, Ålderman

En bit in i mars har vi kommit när jag skriver detta och som ni ser har Sankt Olof nr 1 hembygdsföreningens årsmöte i fokus.

Vi ger ett referat av årsmötet, av politikererna Marie Svenssons och Lars-Göran Karlssons frågestund med oss om viktiga torshällafrågor och genom ett axplock av vad som skett i våra aktiva kommittéer i form av program, aktiviteter under fjolåret.

Här i Sankt Olof saxar vi också lite ur verksamhetsplanen för 2020. Ni ser också vilka ledamöter och ersättare som ingår i styrelsen för 2020.

I övrigt finns här fina artiklar om exempelvis Torshällas store affärsman Ali Andersson och en artikel om Bellman, känd för oss här i Torshälla genom epistel 39 (Storm och böljor tystna re'n) och pastoralen resa till Nyby.

När det gäller viktiga frågor för oss 2020 – och detta diskuterades också med våra gästande politiker – är det avgörande för oss att få bra avtal med kommunen om ansvar och relationer kring Bergströmska gården och Rådhuset.

Gillet's styrelse arbetar också aktivt för att säkra dispositionsrätten även i framtiden till familjen Bergströms trädgård, den s.k. Mormorstäppan.

Våra politiker på årsmötet visade stor förståelse för våra prioriteringar.

Vi aviserar i Sankt Olof nr 1 2020 också en del program för våren och här slår krisen kring Sars/Corona-viruset in i vår verksamhet såväl externt som internt. Styrelsen tvingas därför kanske snabbt, pga. risker för smittspridning, till förändringar i verksamhetsplanen. Vi håller er uppdaterade om detta främst genom vår hemsida, www.sanktolofsgille.se

Jag hoppas slutligen att ni får en fin vår i Torshälla, Sars/Coronaviruset till trots, men hembygdsvänner:

Var försiktiga och ta väl hand om er!

Information från Årsmöte i kvarnen den 9 mars 2020

Den nyvalda styrelsen fr. v.: Mikael Nyman, Tryggve Lundh, Östen Belin, Birgitta Biderman, Kjell Jansson, Maj-Lis Strandberg, Jan-Erik Kling, Barbro Holmén-Gustafsson, Benny Flo-din

Årsmötet i Kvarnen den 9 mars 2020 samlade ca 40 medlemmar. Kvällens gäst Marie Svensson, kommunalråd och Kultur- och fritidsnämndens ordförande, med stöd i den efterföljande frågestunden av Lars-Göran Karlsson, ordf. i Torshälla stads nämnd, hälsades välkomna av Tryggve Lundh, ålderman i gillet och kvällens ordförande.

Mötesförhandlingarna avlöpte traditionsenligt och under parentationen läste åldermannen en dikt om sorg men också glädje i minnen av Elsie Johansson och påkallade därefter en tyst stund för alla medlemmar som lämnat oss under 2019.

Verksamhetsberättelse för 2019

Utdelad verksamhetsberättelse gick igenom och några viktiga avsnitt markerades:

- Årets förlust på drygt 30 tkr förklarades av de underhållsinvesteringar som gjorts på gården och i mormor-

stämpans lada plus våra programaktiviteter (tackfesten till jul, underhållning, utflykter m.m.)

- Medlemsantalet har ökat med ett 25-tal till 322 medlemmar år 2019.

- Allsångskvällarna på Holmberget utökades med "musik på mormors-täppan" som vid regn ägde rum i IOGT-huset. Programkommittén "Industrihistoriska Umgänget" har fortsatt med sina arrangemang med olika utflykter och föredrag.

- Samarbete med andra hembygdsföreningar i Sörmland har inletts genom Karin Larsson-projektet där gillet accepterat att fungera som projektägare i det EU-stödda projektet.

Verksamhetsplan för 2020

Nytt är att ytterligare intressera hembygds-vänner för lokalhistoria genom fler program, historiska utflykter och att försöka intressera våra unga, genom barnkulturarbetet, för historien och hembygden. Vi vill även ytterligare utveckla hembygdsarbetet utanför Bergströmska gården och ta en aktiv roll i Torshällas utvecklingsfrågor och i samar-

Nya medlemmar i styrelsen ersätter två som lämnar

Gilletts gärdeman Hans Eriksson lämnar efter många års fina insatser och efterträds av Barbro Holmén-Gustavsson som hälsades välkommen av mötet

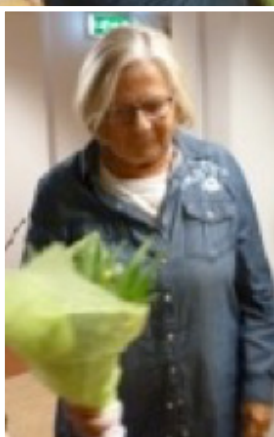
Även Kjell Jansson välkomnades som suppleant i styrelsen – här flankerad av Birgitta Biderman och Maj-Lis Strandberg

Här avtackas Hans Eriksson av åldermannen Trygve

bete med föreningar och organisationer ta lärdom av andras sätt att arbeta. Arbetet med Karin Larsson-projektet avslutas med en serie utställningar på olika platser i Sörmland, även i Torshälla, sommaren 2020. Lite mera om kommittéernas berättelser på sid 13-14.

Text & bild Benny Flodin

och här avtackas Inger Brokvist för sina år som framgångsrik ledare av aktivitetskommittén

Ali Andersson – en originell affärsman

I Dymlingen nr 3 år 2017 återfinns Björn Maxes bidrag ”Från Ali Andersssons kvarter” i S:t Olof nr 3 från år 2003.

Utgivningsår 2003

Ali Andersson - en originell affärsman

Ali Andersson var en originell affärsman som levde i Vansö. Han var en av de mest kända affärsmännen i Vansö och hade en stor roll i utvecklingen av staden. Han var en av de mest kända affärsmännen i Vansö och hade en stor roll i utvecklingen av staden.

Det här är en artikel om Ali Andersson, en av de mest kända affärsmännen i Vansö. Han var en av de mest kända affärsmännen i Vansö och hade en stor roll i utvecklingen av staden.

Ali Andersson var en originell affärsman som levde i Vansö. Han var en av de mest kända affärsmännen i Vansö och hade en stor roll i utvecklingen av staden.

Det här är en artikel om Ali Andersson, en av de mest kända affärsmännen i Vansö. Han var en av de mest kända affärsmännen i Vansö och hade en stor roll i utvecklingen av staden.

ert inbäddat i skogen utmed ån och granne med Skaffarbo.

Om man färdas på gamla landsvägen mot Mälarbaden och har passerat Norrgår'n syns på höger hand resterna av den ståtliga björkallé som visade vägen till Birka och fruktträdgården där med sina hundratals träd och buskar av ädlaste sorter. Allt är nu förvildat och av den nedbrunna byggnaden återstår bara ruiner.

Ali Andersson var född i Vansö den 5/9 1851 och döptes till Karl-August, men år 1900 anhöll han om att få sina förnamn bortglömda. Han vill heta Ali och det blev godtaget. Han avled den 22/11 1927 och vilar i ett ståtligt mausoleum på Torshälla Nya Kyrkogård. Alis egentliga bostad var i skuggan av kastanjeträdet vid torget. Han ägde hela kvartret från Kvarnstallet till Strömgränd utmed Storgatan och över ån där hans mark sträckte sig från Stadskällaren och ned till grosshandlare Höglunds villa.

Husen vid Storgatan var tre stycken. I det första, från Stora Bron räknat, hade Sofia Jonsson sin Sybehörsaffär vilken så småningom övertogs av Maja Nilsson. Huset som kom härnäst var Alis stora byggnad. Där hade urmakare Frigge sin verkstad och sin affär med den stora klockan hängande över gatan och den meterlånga termometern monterad på väggen. Det tredje huset hyste Märta Rapps Kafé och barberare Svenssons rakstuga. Ali Andersson blev genom barberare Svenssons försorg rakad varje dag klockan halv nio med sin egen rakkniv vilken sedan låstes in i en dyrkfri plåtlåda för att ligga skyddad så att den inte skulle bli utsatt för den smittsamma vanligen förekommande och fruktade skäggsvampen.

Pga. det stora intresset för Ali Andersson kommer här artikeln av Björn Maxe efter fadern Elof Maxes berättelser i repris.

Det blev en lax fångad och det var den sista som letade sig upp hit. Den kom lagom och jämt till fabrikör Ali Anderssons femtiende födelsedag. Smeden Eriksson var fångstmannen. Han tog den från Gunbron med ett glinder som han gjort själv. Reven var av flätat tagel och spöt var bamburör. Eriksson överlämnade laxen som födelsedagspresent till sin arbetsgivare och fick därför vara med på födelsedagskalaset som avåts och avdracks på Alis sommarresidens Birka som låg vack-

På den andra sidan ån, över vilken Gungbron var placerad, hörde till Alis domäner ett tvåvåningshus som låg intill Stadskällarberget. Där hade han startat, i kompanjonskap med några andra pampar i staden, AB Plankran. När den firman gick överstyr förlorade han en liten förmögenhet. Sedermera kom Svenska Sax AB igång där men flyttade till Årjäng efter Nybys expansion på 1950-talet.

Lite längre ner efter åkanten låg sågverket vilket drevs av en ställina som gick snett över ån från en av turbinerna. I huset som kom närmast bodde Alis allt i allo, bokhållare Johan Andersson och blockstenssliparen Blick. Så kom Höglunds villa. Därefter några tomter som var i Ali Anderssons ägo. Tomterna räckte ända fram till Stadsfiskal Seths förnämliga bostad och den tomten hörde tidigare till de 'Alisonska'. Även fastigheten Roddaren hörde dit. På de övriga obebyggda tomterna uppfördes på 50-talet två nya villor.

Mellan husen vid Storgatan och ån låg Alifors Qvarn som var den dominerande i hela bilden. - *(Se foto & text på sidan 8).*

Kvarnen drevs av egen turbin i fallet. Den var från början avsedd för dem som kom sjöledes från Mälaröarna och som vattenståndet i ån då var betydligt högre än nu kunde båtarna ros fram till Lyfttaljan där sädessäckarna upphissades. Från gatan ledde en transportbana där de, som kom landsvägen, kunde lasta på det de ville ha malet.

Här låg också verkstäderna där ett 70-tal anställda var sysselsatta med att tillverka sågklingor, ramsågar, bandsågar, vedsågar, skiftnycklar, båtskrapor med mera med mera.

Ali Andersson var tidigare verkmästare hos firma Stridsberg & Björk, som tillverkade samma sorts verktyg i fabrikslokalerna vid Holmen, men som flyttade till Trollhättan. Ali ville inte vara med på den flyttningen utan stannade i vår Stad och skapade sig en enorm förmögenhet.

Denna förmögenhet, som så småningom kom över miljonen, skaffade han och skötte på ett originellt sätt. Hur det kom sig att det så att säga regnade pengar över Ali Andersson berodde nog mest på verkstaden och de skickliga medarbetare han omgav sig med. Men mycket av smarthet gjorde också sitt till. Av många ansågs han som en skinnare, men flera ansåg att ett gott hjärta klappade inuti den stora barska mannens bröstorg.

Ali var direktör för Torshälla Sparbank och där utanför skranket hände det ibland att det kunde stå någon som i värdande ordalag försökte sig på att få ett lån, som han så väl behövde, beviljat.

Oftast blev den som ville låna mött med en förintande blick från Ali som sedan flyttade blicken till den övriga styrelsen, vil-

ka var fabrikör Axel Björn och den gamle bonden på Lindö, vilka båda ruskade på sina huvuden. Då kunde det låta så här från den mäktige.

- INTE SKA DU VÄL INBILLA DEJ att banken kan ta på sig ansvaret att låna ut pengar åt vilken slashas som helst. – NEJ DU DÄ GÅR INTE”-

Men den avhyvlade hann knappt utför råd-hustrappan förrän direktören kom ut och sa: *”Å de så du inte har något annat håll att krypa i så får du låna av mig. Fast jag tar givetvis ett par procent högre ränta.”*

Bagaren i gården numro 17 hade i många år hyrt sitt bageri av Ali för ett arrende av 200 kronor och hela summan skulle betalas nyårsafton. Men den här gången beslöt bagaren att pruta på syndapengarna fast han ändå hade bostad och butik vid gatan. Han trodde att han skulle lyckas ty bagare Bergenstråle i gården 21½ och ”Putten” hade båda två slutat baka TORS-HÄLLALIMPORNA och utan bröd kunde staden inte vara.

Alltså stod bagaren på Nyårsafton med 175 kronor i näven och sa att det var arrendet för kommande år. Men nu hade bagaren gjort något som han inte bort göra. Det var en grym Ali Andersson som reste sig bakom det stora skrivbordet och sa: *”Nej du min gode bagare. Från och må nu kostar bageriet 400 kronor om året.”*

Skummande av ilska sprang bagaren ut från kontoret. Men en kvart i tolv nyårsnatten var han tillbaka med summan som han visste han måste betala ty annars hade med all säkerhet hans pinaler blivit utburna på Storgatan, kanske redan på nyårsdagen.

Men många gånger hände det helt andra saker. Under ofredsåren, som kom efter det första världskriget, blev allt så dyrt och brist uppstod på förnödenheter så de fattigaste levde vid svältgränsen. Då var det inte ovanligt att Alis anställda kom och bad att få ut förskott på arbetsförtjänsten. Men se det gick inte alls. Han vinkade då med kalla handen, fast hade de något att sälja till honom gick det för sig och han betalade bra.

En hel del stegade in på kontoret och ville göra en affär på ett skruvstycke, en hammare eller en slägga. Ja, Ali sträckte sig långt, men när Lilla Johan ville sälja en präktig snöplog för 25 kronor sa han ifrån. *”Nej du Johan, inte må du tro att jag köper min egen snöplog, dä gör jag inte! Men dä va en bra idé du kom mä å för den får du 10 kronor.”*

Det är bekant att endast en gång har fabrikör Ali Andersson blivit grundlurad. En fredag när kommersen i bondraden vid kastanjen var i full gång och fabrikören hörde från sitt öppna fönster på andra sidan gatan hur en dryg bonde från Vallby skrek: *”Får jag inte 15 kronor kilo för smöret tar jag hem’et å smörjer vagnshjulen mät”.*

De orden var förmodligen ödets skickelse ty lille Johan hade alldeles förut på verkstadsvinden i det mörkaste hörnet hittat sex stycken fem kilos burkar innehållande konsistensfett. Då förstod Johan att han var född under lyckans stjärna.

Han steg in på kontoret och med mössan i hand rapporterade han att han kände en gubbe i Hällby som i sin vedbod hade tretio kilo konsistensfett och fabrikören hörde väl hur det gnällde i axelledningarna.

"Va säger du Johan! – Smörja ä ju värt sin vikt i guld! – Tror du att du kan köpa gusslånet?"

"Ja det kan tänkas, men han vill ha bra betalt, fem kronor kilot, å kontant måste dä va."

"Visst får han dä, säg åt Helltorps-Johan att han spänner för droskan så åker ni två efter burkarna, här får du 150 kronor."

Det var ett par glada gubbar som åkte med konsistensfett i droskan och pengar på fickan. De körde vägen över Hällby och däriifrån till Gästis på Ruddammsgatan i Eskilstuna där de stannade en god stund. Småningom lämnades smörjmedlet och bars åter upp på vinden. Sedan slutade axelledningarna att gnälla:

Nedan bild från TNHS-skriften
I TID OCH OTID och Torshälla ABC

Alifors Kvarn, i Kvarnfallet, och Torshälla Sägbladsfabrik (Aliforsverken), på stranden nedan kvarnen, byggdes av Carl August "Ali" Andersson på 1880-talet.

Kvarnen, mitt i strömmen bakom Kronokvarnen, var en byggnad i fem våningar och kvarnens drivkraft användes även för sågbladsfabrikens behov.

Som mest var ett 40-tal sysselsatta vid Aliforsverken

Viss redigering: B. Flodin

Torshälla hembygdsförening

S:t Olofs Gille

S:t Olofs Gilles Programkommitté*

INDUSTRIHISTORISKT UMGÄNGE

Inbjuder till ett prel. VÅR-PROGRAM 2020

- 1) Söndagen den 29 mars: Adolf Zethelius & Samuel Owen
Nyby & Surahammar smider och valsar på 1800-talet
Plats: Kvarnen - Torshälla bibliotek, Tid kl. 15:00

Zethelius köper Surahammars bruk 1845 och bygger en kopia av Nyby Bruk som han grundade tillsammans med sin svärfar Eric Nordewall 1829, med hjälp av skotten Samuel Owen

Adolf Zethelius

Samuel Owen

- 2) Onsdagen den 8 april: Utflykt till Surahammar (besök i bruksmuseet med bl.a. den g:a mumblingshammaren) och till Skultuna Messingsbruk grundat av Karl IX 1607

Vi följer upp mingelmötet i kvarnen om Zethelius köp och utbyggnad av Surahammar och berör Axel Oxenstiernas industrihistoria i Surahammar, Skultuna och Torshälla.

Lunchen intas på Å-caféet i Skultuna bruks vackraste lokaler!

Vi åker i egna bilar. Vill du samåka - ring Jan-Erik 070-5655641

Surahammars museum

Skultuna 1607

- 3) Sön 14 juni besöker vi Stålbåga f.d. järnbruk och Björndammens masugn alt. Skottvångs Grufva

Efter besöket på Stålbåga där vi tas emot i av ägaren Nils Juto, som renoverat den g:a herrgården och byggt Stålbåga Paviljong, åker vi till Björndammen alt. Skottvång och tittar på masugnen eller gruvan.

Lunch intas på Café Björndammen alt. på Skottvångs värdshus

Vi åker i egna bilar. Vill du samåka ring - Jan-Erik 070-5655641

Stålbåga herrgård

Björndammens masugn

Skottvångs värdshus

Utförligt program för våra aktiviteter kommer senast tre veckor innan evenemanget

Januari 2020

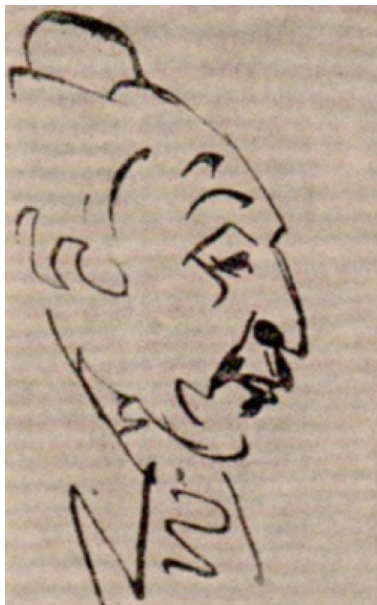
PROGRAMKOMMITTÉN

Jan-Erik, Rolf & Benny förstärkt med Anders Kropp

***Vår inriktning är arrangemang av Föredrag & Utflykter med socialt mingel i Torshällabygdens industrihistoria**

Lite om CARL MICHAEL BELLMAN

Saxat ur En introduktion av Åke Janzon

Faktaruta

Född 4 februari 1740, död februari 1795.

Tysk släkt, farfars far från Bremen-Verden, då tillhörande Sverige. Farfar blev Uppsalaprofessor i bl.a. latin. Fadern var ämbetsman i Stockholm gift med en kyrkoherdesdotter.

Carl Michael undervisades i privat skola, liksom tidens unga adelsmän, av informatorer. En av dem bevarar han i tacksamt minne också som lärare i konsten att "hantera Apollos lyra". Redan som 17-åring kunde Bellman inte bara prestera dikter i Dalins anda utan också "andeliga tankar" över religiösa ämnen. Om den unge poetens framgångsrika studier vittnar ett av honom översatta arbeten. En tysk uppbyggelseskrift och en sedelärande fransk "undervisning". Enda utvägen för en litteratör att försörja sig var under frihetstiden ämbetsmannabanan.

Bellmans karriär som ämbetsman blev inte lysande, men började tidigt. Ännu inte aderton år hade han hunnit med en kort sejour som Uppsalastudent, när fadern lyckades placera honom i riksbanken som aspirant. Som sådan levde han över sina tillgångar och fann sig snart så skuldsatt, att han måste fly till Norge för att undgå 'bysättning' (exekutivt tvångsmedel, som innebar att en gäldenär som inte fullgjort en betalningsskyldighet, berövades sin frihet tills han betalat skulden).

Vid återkomsten räddades han över till ett annat ämbetsverk, som efter några år indrogs. Han hade mera tur med nästa station: när också denna fristad för unga sekreterare, mera roade av livet och litteraturen än av byråkratin, upphörde, fick Bellman behålla lönen. Han var då redan en riksbekant skald, och hans fortsatta ämbetsmannabana blev i allt högre grad en formalitet. Från 1775 uppbar han en pension av Gustav III och 1776 blev han hedrad med hovsekreterares titel och sekreterartjänsten i Nummerlotteriet innehade han till sin död 1795.

Det var genom Gustav III:s ingripande som han fick tjänsten; skalderna hade all anledning att prisa den regim som följde efter frihetstiden, och de gjorde det.

Vi vet genom samtida vittnesbörd att Bellman redan i början av 1760-talet var uppskattad som vissångare också i mycket distingerade kretsar. Han hade också lärt konsten att för sina sånger utnyttja det me-

lodiförråd som stod till buds bl.a. i ”Fredmans sånger”, sannolikt tyska och danska folkvisemelodier.

Redan innan Gustav III satte operan i det svenska kulturlivets centrum hade det spirande operaintresset i Stockholm uppmärksammat tidens franska modéföreteelse på teaterlivets område; l’opéra-comique. För Bellman blev denna genre en inspirationskälla och en guldgruva, när han emot slutet av 1760-talet börjar den omfångsrika och egendomliga produktion som kan kallas Bacchi Ordensdiktningen. I dessa parodier på tidens populära ordensväsen möts alla genrer och sentiment. Den väldigaste pompa avlöses av utsökta lyriska inslag eller melankoliska betraktelser över hur kort vägen är från ordensstjärnans prakt genom Bacchi tunna till Charons älv.

Om Bellman i ordensdikterna aldrig lyckades med att riktigt ge livets färg och gestalt åt de stockholmska fyllerister, förkomna borgare och suspenderade tjänstemän som han lät figurera i Bacchi Orden, lyckades han desto bättre att skapa en livfull värld och miljö, när han ungefär vid samma tid började skriva sina ”Fredmans epistlar”. Utgångspunkt här, liksom i travestierna på de gammaltestamentliga berättelserna, var dryckesvisan.

Fredmans epistlar blir en entusiastisk demonstration av en livsuppfattning och ett sätt att leva, dryckesvisan blir en ”Scenisk” framställning, ”regisserad” av den allestädes närvarande Fredman som förkunnar livsberusningens evangelium, där vin och flickor och Fredmans stråka är domineranter.

Musiken spelar en betvingande roll i de flesta av dessa dikter, instrumenten stämmas och Fredman dirigerar med impressionistisk brio. På samma sätt som fransmannen Vadé i sina poissarddikter

använder Bellman fragment av samtal, men han lyckas i långt högre grad än Vadé ge sin framställning en utpräglad visuell scenverkan, en scen där Jergen Puckel, Fader Berg och Fader Bergström, Movitz och Mollberg, Ulla Winblad och otaliga andra, korpraler och gesäller, krögardammar och värdshusflickor, framföres i ohämmad frihet.

Här bjuds allt som barocken och rococon kan bjuda. Traditionell mytologi vävs in i ornamentala vignetter, stilmaskeraden får nytt liv i en realistisk miljö. Här finns livsberusning och komik, dödsemblematik och pastoral, bibliska och erotiska anspelningar.

Denna totala realism, som oförfärat blandar makaber naturalism och leende galanteri, burlesk och melankoli, den fraichaste naturiakttagelse och klassiska stilelement, har knappast något mots stycke hos någon annan 1700-talsskald, svensk eller utländsk. Så småningom kom denna figurvärld att leva sitt eget liv i skaldens fantasi, han klädde troligen in mycket av sin egen borgerliga värld i Fredmansmiljöns maskerad.

Teckningar av Sergel 1787 och 1792

De sista epistlarna skrivna omkring tjugio år senare än de tidigaste, avspeglar inte

längre direkt den brokiga miljö som skalden med sådan iver sökt avmåla under frihetstidens sista år. Till dessa sena epistlar hör "Ulla min Ulla" och "Liksom en herdinna" - "Hvila vid denna källa", denna oöverträffade genrebild av en frukost i det gröna, som kanske mer än någon annan Bellmansdikt inpräntat en alltför rosig men oändligt tjugande bild av det svenska 1700-talet i sin fulla mognad. I "Charon i luren tutar", Fredmans vision av Charons ankomst eller kroglokalen skaldar han:

*Rundt kring om skyarna rasa,
Karlevagnen hvälfver, Glimmar och
skälfver Stjernorna slockna,
Stränderna tjockna,
Tils i den svarta skuggan inga himlar
syns;
Mitt qual begyns, God natt Madame!*

"God natt Madame!" Med en galant grimas stiger Fredman i båten. 1795 följde Bellman sin Fredman in i den svarta skuggan. Ouppnåelig när han oss alltjämt.

Bellman, målaren Pebr Hilleström och dennes dotter byllar bildbuggaren
Sergels porträttmedaljong 1792. Lavering av Hilleström.

Höij Apollo, böij din Lyra». Lavering av Sergel till en Bellmansdikt 1793.

Redigering B. Flodin

Några klipp ur verksamhetsberättelserna för år 2019 från S:t Olof Gilles olika kommittéer

Aktivitetskommittén

Huvuduppgiften är att planera gårdens öppethållande och servicen till alla besökare under Påskens konsttrunda, sommarveckornas program, höst- och julmarknaderna. Under Torshällas marknadsdag den 14 september hade gården 350 besökare, lockade av nygräddade våfflor.

Aktiviteter under **Barnkulturveckan** och under våren sommaren:

Tunnbrödsbakning för *tredjeklassare i Torshällas skolor. Bakning skedde vid fyra tillfällen. Ca 80 deltagare, barn med lärare. Detta är en mycket uppskattad aktivitet för barnen.*

Blomstertåget genomfördes 23 maj med start vid Östra torget och avslutades på Holmberget. Där hälsades våren med blommor, musik och sång.

Barnkultur i Rådhuset 9 maj guidades 20 förskolebarn med lärare.

Från S:t Olofs gille: Iha Frykman stod för guidningen, Birgitta Biderman och Inger Brokvist deltog för att kunna guida i framtiden.

Barnkulturvandring 25 juni och 6 augusti för allmänhet och barn. Arrangemang görs tillsammans med kyrkan.

Från S:t Olofs gille: Christina Åslund och från kyrkan Eva Bånkestad. Totalt deltog ca 30 personer.

Den 12 dec ordnades en **tackfest** med julbord för alla medlemmar som ställt upp och hjälpt till under året.

Fastighetskommittén

Förutom ordinarie skötsel av gården som sopning, ogrärensning, gräsklippning mm kan följande nämnas:

*Kommunen har tagit över ansvaret för **mormorstäppan** som utförts föredömligt av en av kommunen inhyrd trädgårdsmästare. Biodlarföreningen har placerat ut en bikupa i täppan. Förutom en kortare "svärmning" i stora äppelträdet (som snabbt togs om hand) har det fungerat mycket väl.*

*I samverkan med kommunen, och till mångas glädje, så har föreningen för första gången haft en **upplyst julgran** i täppan. Dessutom har kommunen gett oss tillgång till ett **totalt sittgrupper** som kommer väl till pass sommarens olika arrangemang på gården.*

Arkivkommittén

har deltagit i en utbildning i regi av Digitala Sörmland i e-arkivering för framtiden.

Prioritering inför 2020 ges åt uppdateringar av besöksstatistik, donationsregistret, sommarprogram och en kalender för arrangemangen.

Datakommittén

Ett åskväder kraschade förmodligen vår router på övervakningen i slutet på 2018. Den nya har fungerat bra 2019.

Våra två gamla datorer sjunger på sista versen så en ny dator har lagts in i budgeten för 2020.

Museikommittén

Föremålen är spridda i bagarstugan, fähuset, stallet & svalen, kvinnornas salar, visthusförrådet och boden.

Lantbruksmaskinerna har flyttats till mormorstäppan i väntan på intressent. Ett vackert dockskåp, i stil med silverskåpet, har tillverkats av Max Brandt.

Redaktionen S:t Olof & hemsidan

vill tacka alla inblandade som hjälpt till med uppslag, korrektur, layout och tryckning och framförallt ett stort tack till alla medlemmar som bidragit med artiklar, synpunkter och konstruktiv kritik.

Bygdeband

Bygdeband.se är stängd sedan december 2019 och är planerad att öppnas för besökare 15 april 2020, då under den nya Hembygdsportalen med webbadressen **hembygd.se**.

Gille's bygdebandsgrupp har bestått av Lilian Andersson, Jan-Erik Kling, Karin Lindh och Bernt Pettersson. Arbetet har bedrivits som en studiecirkel i Studieförbundet Vuxenskolas regi.

Programkommittéerna

Industrihistoriska Umgänget arrangerade under året ett flertal föredrag och utflykter med socialt mingel i Torshälla-bygdens industrihistoria.

Gamla Torshälla ordnade bl.a. Allsångsvällarna på Holmberget och musik i mormorstäppan i samarbete med Kultur & Fritid.

Julmarknaden arrangerades i samarbete med Kultur & Fritid, TOFF och Gamla Torshälla.

Redigering Benny Flodin

En bildkavalkad från 2019

Karin Larssons 1:a dotter Suzannes sonson
Göran Ranström med fru

Värden på Magda Säteri berättar om
rödkullekorna

Alice Whitehorn guidar på Julita

Torshälla hembygdsmuseum Bergströmska gården

*Öppet varje torsdag
april - oktober
kl. 13.00 – 16.00*

**Vi har böcker och olika
skrifter till
försäljning bl.a.:**

Nya Torshälla ABC

*TNHS historiska skrifter 1-9 och
Torshällas Tidslinje från
Istid till Nutid*

Rekarnebygden i backspegeln

Historiska skrifter om Torshälla

*Böcker om Marianne Ebeling
och Harriet Ebeling*

Torshälla stenkärlsfabrik

**S:t Olof utkommer med 4 Nr/år
med följande prel. utgivningstider**

- 1. ca 2 w efter Årsmötet (ÅM)**
i kvarnen som bokats i god tid
- 2. före midsommar (MS)** med
slutgiltigt Sommarprogram för de
fem sommarveckorna m.m.
Ett prel. Sommarprogram lämnas
till Torshälla Runt redan i mars
- 3. efter Torshälla Marknad (TM)**
med aktuellt från både MS & TM
- 4. före jul med ÅM-kallelse** till
årsmötet i mars - Kvarnen bokas!

**Torshälla Hembygdsförening
S:t Olofs Gille**

Styrelse:

Tryggve Lundh ålderman	076-340 74 15
Jan-Erik Kling, v. ålderman	070-565 56 41
Östen Belin, skrivare	076-833 21 23
Barbro Holmén-Gustafsson gårdeman	070-571 34 06
Benny Flodin	070-656 54 54
Mikael Nyman	073-447 93 12
Birgitta Biderman	073-320 53 93

Suppleant:

Maj-Lis Strandberg	070-308 19 24
Kjell Jansson	070-205 84 85

Museikommitté:

Styrelsen

Arkivkommitté:

Benny Flodin (Björn Maxe konsult)

Trädgårdskommitté:

Jan-Erik Kling, Mikael Nyman

Aktivitetskommitté:

Birgitta Biderman

Maj-Lis Strandberg (köksansvarig)

Dataansvarig:

Benny Flodin, t.f.

Bygdebånd:

Karin Lindh 072-323 15 45

Redaktion S:t Olof:

Benny Flodin

**Bergströmska gården, Hembygdsmuseum
Lilla gatan 12, TORSHÄLLA
Telefon 070-340 23 24**

Medlemsavgift: 100,- enskild, 150,- familj

Bankgiro: 5239-1901

**Postadress: Torshälla Hembygdsförening
S:t Olofs Gille, c/o Tryggve Lundh
Klostergatan 9, 644 31 TORSHÄLLA**

E-postadress: info@sanktolofsgille.se

Hemsida: www.sanktolofsgille.se

Ytterligare några bilder som avslutning

Djurgårdens spelmän underhöll den 25 juli på Bergströmska gården

*Christina & Jan-Erik visar Tors-
hällas Jubileumsdräkter (folk-
dräkter) som togs fram i en täv-
ling till 700-årsjubileet.*

*Dräkterna kommer att finnas på
dockor i Bergströmska gården
i sommar.*

*Dräkterna kommer att visas på
Hembygdsföreningens riksstäm-
ma, som under våren äger rum
i Nyköping, i en tävling om mo-
derna svenska folkdräkter.*

*Tomten var mäkta po-
pulär under julmark-
naden - som vanligt tog
alla godispåsar slut.*

